

Asia: VN/34680/2022

Lausuntopyyntö Oikeuslaitostyöryhmän alustavista toimenpide-ehdotuksista

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentit alatyöryhmän 1. Rikollisuus ja rikosasioiden käsittely sekä rangaistukset ja niiden täytäntöönpano ehdotuksista

Itä-Suomen poliisilaitos suhtautuu kielteisesti Poliisihallituksen tavoin työryhmän esitykseen siitä, että syyttäjä olisi jatkossa tutkinnanjohtaja muissa kuin yksinkertaisissa rikosasioissa.

Perusteluja

Oikeusministeriön esityksessä esitetään, että "Esitutkintaviranomaisen sijasta syyttäjä käyttää pakkokeinoja, koska se on lainkäyttöä eikä sovi hallintoviranomaisten tehtäväksi." Lähes heti perään esitetään, että "Selvitetään, toteutuisiko syyttäjän aktiivisempi ja varhaisempi osallistuminen esitutkintaan siirtämällä tutkinnanjohtajuus esitutkintaviranomaisilta syyttäjälle muissa kuin yksinkertaisissa ja rutiininomaisissa rikosasioissa." Oikeusministeriön esityksessä ei ole huomioitu sitä, että pakkokeinoja käytetään erittäin paljon myös yksinkertaisissa ja rutiininomaisissa rikosasioissa. Molempien esitysten toteutuminen johtaisi siihen, että yksinkertaisissa ja rutiininomaisissa rikosasioissa poliisi toimisi tutkinnanjohtajana, mutta syyttäjä päättäisi pakkokeinoista. Se tuskin virtaviivaistaisi rikosprosessia ja aiheuttaisi varmuudella johtamisongelmia. Lisäksi on syytä muistaa, että poliisissa pakkokeinoja käytetään aktiivisesti ympäri vuorokauden poliisin johto- ja tilannekeskuksissa hälytystehtäviin liittyen. Syyttäjien tulisi olla siis töissä 24/7/365 ja heillä tulisi olla reaaliaikainen käsitys tilannekuvasta yleisjohtajan tavoin, että pakkokeinojen käyttö ylipäätään olisi mahdollista.

Nykyisen lain mukaan poliisiin toimialaan kuuluu rikostorjunta verraten laajasti. Tämä tarkoittaa ennen kaikkea juuri muissa kuin yksinkertaisissa rikosasioissa sitä, että poliisi pyrkii aktiivisilla toimilla estämään ja paljastamaan tällaisia rikoksia. Tehtävissä käytetään muun muassa Poliisilaki 5 luvun mukaisia salaisia tiedonhankintakeinoja, joita voidaan jatkaa sujuvasti tarpeen vaatiessa myös Pakkokeinolain mukaisina pakkokeinoina. Se, että syyttäjä vastaisi pakkokeinoista, voisi vaarantaa tällaisen menettelyn toimivuuden.

Edelleen syyttäjän tehtävänä on rikosvastuun toteuttaminen. Siihen ei kuulu turvallisuuden ylläpitäminen, rikosten estäminen taikka paljastaminen samoin kuin poliisille. Mikäli syyttäjä toimisi tutkinnanjohtajana uhkasi tämä vaarantaa entisestään rikostorjuntaa ja toiminta uhkasi keskittyä vain niiden rikosten tutkintaan, josta on jo tavalla tai toisella kirjattu ilmoitus. Esimerkiksi Itä-Suomessa on tällä hetkellä tutkinnassa laaja rajat ylittävä kyberrikoskokonaisuus, jossa poliisi paitsi selvittää jo toteutuneita tekoja niin myös aktiivisesti estää reaaliajassa uusien syntymistä. Itse asiassa tässä rikoskokonaisuudessa yksi tulppa on se, että juuri syyttäjät eivät toimi kyllin nopeasti muun muassa EAW:n suhteen. Miten tämä asetelma paranisi, jos syyttäjä olisi juttukokonaisuudessa vielä tutkinnanjohtajana? Yleisesti voidaan tässä kohtaa myös todeta, kyberrikosjuttujen yksi tukkeutumissy on se, että syyttäjät eivät uskalla rajoittaa ja joudutaan tutkimaan asiaa mikä ei koskaan voi päätyä edes oikeuteen.

Lopuksi

Tälläkin hetkellä jokainen poliisimies tekee myös lainkäyttöraikaisuja sakkomenettelyssä. Pakkokeinojen käyttäminen on hyvin paljon esitutkintaan liittyvää taktista menettelyä. Peruste, että kyseessä on lainkäyttöön liittyvä asia eikä sovi hallintoviranomaiselle kuulostaa käsiteläinopilliselta lähestymistavalta, josta on oikeustieteessäkin irtaannuttu jo 1950-luvulla.

2. Kommentit alatyöryhmän 2. Siviiliasioiden käsittely, sovittelu ja vaihtoehtoiset riidanratkaisukeinot ehdotuksista

-

3. Kommentit alatyöryhmän 3. Hallinto-oikeudelliset asiat ja erityistuomioistuinasiat ehdotuksista

-

4. Kommentit alatyöryhmän 4. Oikeudellinen neuvonta ja avustaminen ehdotuksista

-

5. Kommentit alatyöryhmän 5. Täytäntöönpano ja Ulosottolaitoksen toiminta ehdotuksista

-

6. Kommentit alatyöryhmän 6. Hallinto-, henkilöstö- ja koulutusasiat ehdotuksista

-

7. Muita huomioita Oikeuslaitostyöryhmän alustavista toimenpide-ehdotuksista

-

Weckström Visa
Poliisihallitus

Pohjolainen Harri-pekka
Itä-Suomen poliisilaitos